

Latweeschu Awises.

47. gaddagahjums.

No. 19.

Dreßdeend, tanni 8. (20.) Mai.

1868.

Latweeschu Awises libet ar sawem weelittamzem maissa 1 rubli sudr. par gabou. Kae us sawu wahrou awitelleh 24 effemefarus, wehl weenu dabbus flakt varwellt. Ja-apitelle: Zelgawä Latw. awitschu nammä pee **Zanischewski**; — **Mihgä** pee **Daniel Minus**, teätera un wehwea celas flakt, pee sw. Sabna kaspizäs jaunata mahitaja **Wueler** un pee **Dr. Buchholz**, teelä Aleksander-celä Nr. 18. — **Wissi** mahitaji, Koblmeisteri, pagaha walitaji, Krihwesi un ziti tantus drangt teef tsagil. lai lassitajem angabda to apitelledanu. — Redaktora adresse irr: „Pater Bierhoff, Schloß pr. Riga.“

Mahditajs: Mai mehnescha rihme. Politikas pahrsfats. Dschadas kinas. Wiktajs lassitajs. Suttums un Juris. Druska Wisjanas. Iahs sinas. Shuddinashanas.

Mai mehnescha rihme.

Saku dekki dabba platti klahja
Luhstosch' raibu pulku karpä sprausch,
Simteem musikanti apfahri stahja,
Behrseem sarrus, eewahm seedus lausch.

Kahdu gohda deenu dabba taira,
Us ko leeli, maji preezajahs? —
Kadehl dseefinas? . . kam tahs pulkes taira?
Kadehl swehtu drehbäs puzzejahs?!

„Mihlai dabbai irraid kahju rihtinsch,
Ja ar Majju schodeen' laulajahs,
Tausk un swehts irr wisseem krahfchnajäs brihtinsch,
Kur schee abbi kophä weenojahs.“

Pulku kleit dabba staisi gehbta
Mirdseht mirds, fä dahrgäs dimantös,
Swaigichnu dekki spohsch ta eetehrpta
Saules mahtes glihtös lattatös.

Sakchu weeta wijohlites spulgo,
Besdeligas azzis rohzisä,
Kassas pehrlitäs tai kurpes swebro
Kohschu wainagäs dabbai galwta!

Septix' pehwoju *) gohda wahrri laistahs
Selta starrös — baltas rohses tschufft,
Dseedataju kohris kophä fassitahs,
Lagdigalla mihlib' aussis plufft.

*) Warrawihstne.

Preek seedös, kad tee prettim smaida,
Saldi gan, bet ahtri wihtin wiht;
Bet no seebeem augtus farris gaida —
Selta raffa, kad us wahrpahm lish.

Lavehz, jaunekli, eeksch seedu waiga
Apdohma, fa kohschums ahtri suhd,
Krahsees augtus sewim ihstä laika,
Gefam meefas kappös listas truhd!! —

G. R. S.

Politikas pahrsfats.

Kreemu awises kam prettirunna, fo jittas ahr-walstju awises fahlfuschas stahstibt, fa Frantschu waldiba Bruhschus usbildejuse, lai kophä ar Kreeweem un Frantscheem tahs Turku leetas prohwejoht isihdsinacht, bet fa Bruhschu waldiba atfazzijuse, fa negribboht. Turprettim Kreemu waldiba jau pehrn' ar Bruhschu un Italeeschu waldibu effoht bijuse weenä prahtä par to Turku leetu, bet tahs jittas waldibas ne-effoht gribbejuschas lihds eet. **Bruhshi** nu arri fahl brihnitees par to, fa Napoleöns tik pahrliezigi fahl rikotees us karru paschä dßillä meerä. Bruhschu suhtitam pehz sawas waldibas usdohschanas Parisi pee Napoleöna ministereem jajauta, fo tas gan sibmejoht, fa Frantschu kreyostös, kas stahw pret Bruhschu rohbeschahm, taggad tik dauds karra eerohschu un spehla teeloht sakrauts un kalabb' Frantschu karraministerris tik dauds runnajoht par karru, jebfchu neweens taggad nebuht nedohmajoht Franzijai fo launa darriht? Redsefim, fo atbildehs. **Frantscheem** wehl gauschi reebj, fa Entanteeschchem Habeschä tik pahrlieku laimojees. Paschi

Galanteeschi nebuht Gabeschē jeb Abissiniā nedohma palikt, bet, to Magdalu pawissam ipobstijuschi un Keisara Teodora atraini un deblu no wangibas islaiduschī, steidsahs ahra tikl no cenaidneeka semmes un ar to leelabs, ka negribbejuschi tur wehdsinaht sweschās tautas, bet tik tohs gribbejuschi gruntigi pahmahzibt, kas eedrohschinajuschees Galantes fubtitu un pawalstneekus fakert un apzeetinahrt; wiffas nemahzitas tautas Afrikā un Asijā to labbi buhschoht eewehroht, kahdā wihse Galanteeschi sawus laudis prohtocht aistahweht un ka tik tainsibu ween mellejoht un wairahl neko; Galantes gohds tannis sweschās semmes zaur to buhschoht ougt. Mahjās Galanteescheem taggad arween' wehl sribdis stary ministereem un stary parlamenta. Parlaments riltigi Gladstones padohmu pilnigi irr weenehmis un nospreedis, ka Jilantē tai Anglikanu basnizai us preekschu leelakas rektes un walstapalibdsibas wairs nepeenahkabs, ne kà tahm zittahm kristigahm basnizahm, un ministereu preekschneeks Disraēli kebuninenei luhdis, lai nu waj paschu ministere waj to parlamentu atlaischoht; jo schis parlamentes effoht rahdijis, ka winsch ar taggadejeem ministereem weenā prahdā negribboht fadschwicht. Kebninene atbildejuse, ka to Disraēli gribboht paturrecht par ministere un ka winnam atwehloht scho parlamentu atlaisht. Ivi tauta few ismellejoht zittus tautasweetneekus. Disraēli nu parlamentam istududinajis, ka pats buhschoht palikt ministere ammatā, bet ka to parlamentu nebuschoht aifubticht us mahjahm, pirms papreeksch walsts eenahkumi un isdohschanas nebus apstiprinati. Walsts weetneeki atsakka, ka tas ne-effoht pareisi darrihts, jo pehz wezzu wezza tautas eeradduma, tulihn kad weenprahdiba subd stary parlamentu un ministereem, tad weens waj ohtrs bei kaweschanas effoht ja-atlaisch. Ko nu Disraēlim palibds pret diennuli spahrdriht, jo jauni zekams parlaments tatschu to spreedumu, kas taggad par Jrlantes basnizas buhschanu nospreedis, wairs negribbehs apgahst, un tauta ruddeni laikam atkal iswehlehs tohs paschus tautas weetneekus, kas taggad Disraēlim prettinnajuschī. **Austrija** walsts-kanzleris Beust, kas to walsti fahzis glahbt no pohsta, bij saslimmis us nahwi, bet nu jau palizzis labbahks. Wezzu tehnu-tehnu laiku mihlotaji un gaismas eenaidneeki arween' wehl to jauno Austrijas gaisminu gribb apdsest, bet pats Keisars libds schim stahw us sawu jaunu ministereu puffi un ar wiffu spehku wiffas leetas gribb isklaidroht un pahrlabboht. **Rumanu** jaunajam firnam Kahlrim wehl mohku deewegan ar saweem pawalstneekem, kas arri wehl mas to proht no gaismas. Laudis tur tohs nabaga Subdus waija un speesch, un waldiba, lai gan arri wiffu spehku tohs Subdus gribb fargahst, tak tohs wiffus newarr issargahst no faskubbinatu kauschu usmahschanas. **Turki** to Kandiju gan prohwe uswinneht no weena galla un no ohtra galla, bet tee duhschigee kalua behrni, tohs Turkus tanni 14. Aprili apkawsuschī un wehl turrahs prettim. Turku saldati apnihtst tur mohzitees; jo Turki tik tad ween us kareu degg, kad to dabbu laupiht, waj nelaimigahs feewas un meitas fakert rohlās, ar kam tad kà sunni

strahda. Kandijas feewas gan irr gauschi krahschnas, bet gudri Kandioschi wiffas sawas feewas un meitas aifubtijuschī libds ar mantu us Greeku semmi, un Turku saldati nu kareu apnihtuschī, jo tur ne-atrohd nei feewischus nei mantas, ko laupiht, bet tik pehreenu ween; wiffu to kalmainu fallas krasu arri newarr iswakteht, un tà tad draugu fuggi Kandioscheem arween' atkal peewedd eerohtschus, barribu un kareu wihrus. **No Seemel-Amerikas brijwalstihm** ideenas ta sinna gaidama, ka Johnsons nu tatschu weenreis no presidentes ammata nogahsis, jo senata wiffi leezineeki isflausinati, un pat ta leeziba, kas tikla isdohta no Johnsona draugeem, schim wairahl bij par skahdi ne kà par labbu. Staidri peerahdrihts, ka Johnsons tohs likkumus ar kahjahm minnis un kongrescha pawehles nezeenijis. Tu nelaimigahs skroderi Johnson', laut jelle tu labbahst buhtu palizzis pee addatas, ne kà pehz waldibas kahrojis! — **Seemel-Amerikas deenwiddu** weena fleppena beedriba fazehlfeses no zitreisigu dumpineeku puffes, kas par to wehrgu brijwalischanu zaur to gribb atreebtees, ka wiffus wihrus nokauj, kas brijwibai draugi un stipri aistahwetaji. **Georgias** walsti schee flepkawas sawu pirmu tumfibas darbu strahdajuschī; 15 burlaki eelausufchees weena gohda wihra gullamā kambari un to nokahwuschī tik talabb' ween, ka winsch bij brijwibas aistahwetaji! Tam nokantam uppurim bij wahrdā Ashburn, winsch dschwaja Kolombus pilsebiā. Tee generali Grant un Meade ar wiffu spehku scho flepkawu beedribu diennahs isdeldeht. **Deenwiddu-Afrika** netahlu no Kapstattes to Basuto tauta, par to Heerwagena „Kohlas maife“ un „Basnizas un Kohlas sinnas“ no ta gadda 1865 stahsta, irr padewufees Galanteescheem. **Japanē** tanni 8. Merzā kahdi 11 Grantfchu matroschi un 1 offizeers nokauti un Japanes waldiba fohlijuse apstrahpeht tohs flepkawus un turklaht strahpes naudu malfahst.

Daschadas sinnas.

Peterburgā ta leela Kreewu eisenbahnu beedriba nospreeduse, ka pee walsts-waldibas gribboht peeprahficht, waj schi tai beedribai negribboht atdoht to Nikolai-eisenbahni, kas eet no Peterburgas us Maslawu.

— Kreewu armijas feldmarschals, firsis Alekxander Baratinski, kas ilgu laiku nodschwojis sweschās semmes, taggad effoht pahbrauzis mahjās, sawu muischu pahrluhfoht Kurks gubernija.

Maslawā no jaungadda eefahloht gandrihs ikneddelā atkal zis kahds no Maslawas kaufmanneem krihtocht banferuttā, ka nespehj wairs andeleht.

Rehwelē tanni 17. Aprili schogadd' pirmajs fuggis eebrauzis.

Grodnas un **Kaunas** gubernijas laupitaji taggad fahloht fabeedrotees leelōs pulkōs us sawu breejanigu laupischanas un flepkawibas darbu.

Us Rihgas-Dinburgas dselleszella tanni 25. Aprili (7. Mai) maschihnei pee Dgeres bij ja-apstahjabs, jo ta

lokomotive bij famaitajusees. Maschinne, to Ribgā gādija 15 minūtes pehz pulksten 11 preeksch pusdeenas, tik starp pulksten 1 un 2 pehz pusdeenas saqaidita.

Peterburgā no wiffas walsts libds 25. Aprilim preeksch baddazeetejeem pawiffam bij eenaklufchi 1,000,778 rubuli.

— Kreewu awises kahds wihrs stahsta, ka wintsch scho-gadd' libds schim kahdas 30 grabmatas, kam postes-markes bij uslittas, us Maslawu aislaidis, bet 11 grabmatas to-mehr effoht nosuddufchas. — Zittas Kreewu awises schelohahs, ka pat pee dahwanu dallischanas preeksch baddazeetejeem zittas Kreewusemmes gubernijas isnahkufe krahpschana un blehdiba!

Pohkōs taggad frohna muischas teekohht pahrdobtas, ta apmaksaschana effoht ja-ispilda 35 gaddu laika. Grosz Wielopoliski wehrn' effoht nopirzis parleeku leelu muischu.

Podolijā libds schim no Pohlu muischahm wairahf-fohlitajeem effoht pahrdobtas 19,980 dessatinas par 471,033 rubuleem. Baschi zitreisigeer Pohlu lungi, pirms ta isfoblischana cesahzahs, no sawas rohtas pahrdewufchi 76,745 dessatinas par 2,565,380 rubuleem.

Kaukasijā tee jauni teefas likkami leelu fwehtibu atneffufchi, jo tee wezjee polizejas lungi tur jo breesmigi effoht strabdajufchi. Par prohwi aprinka teesneffis tohs laudis, kas rikhtes strahpi pelnijufchi, jo neschebligi ispeh-ris wehl us kahdu laiku pee kahjahm lizzis uslahrt!

Jaun-Zelgawas pilsteefa tai Ribgas komitejai, kas Jggauuu baddazeetejeem palibdsibu gabda, rakstijufe, ka Jaun-Zelgawas pilsteefas aprinki tee pagasti salassijufchi 1000 puhrus labbibas, kas tanni 13. Aprili Skrihwermuischas stanzijā nodohiti, lai ar eisenbahni tohs aifwedd us Ribgu, ka lai ta komiteja to labbibu tulihn ar fuggeem warretu aifsubticht Jggauueem. Loi Deews Kungē fwehti muhsu draklus Kurfemmes augfchallā, kas baddazeetejeem tahdu pilniqun un fwehtigu pawaffaras dahwanu dewufchi preeksch fehklas!

No **Ribgas** us Lehrpatu libds schim ikdeenas war-rejahm grabmatas subht, jo ta dilischanze, ikdeenas starp schoem abbeem pilfcheem brauzohht, arri to posti libds wedda; bet kad nu no 1. Mai cesahkohht ta dilischanze no Ribgas wairs nebrauz us Lehrpatu, bet tik us Zehfchim un us Walmeeru, tad nu atkal ta poste, ka par wezjeem bija, tik 2 reis par neddelu ihpaschi ar grabmatahm ikrees us Lehrpatu un Zehipatneekem wiswairahl nu par to buhs schehl, ka wairs sawas ahrwalstju awises ikdeenas nedab-buhs lassiht, bet tik 2 reis par neddelu.

No **Peterburgas**. Laikam wiffi lassitaji sinnahs, ka par wiffu Kreewuwalsti Ewangelistikai Uuttera draudses wirsbalnizas teefai (generalkonfistorium) bislapa tehws Karl Christian Ulmann irr par wihzeppresidenti, jeb preekschschdetaja weerneeku. Nosfirmufchajs bislapa tehws us sawu lubgischanu taggad no sawa augsta ammata effoht atlaists, un Keisariska gohdiba wianam weeta, to libds-schinnigo Peterburgas balnizas teefas wihzeppresidenti, generalsuperdenti Julius von Richter uszehlufe par wirs-balnizas teefas wihzeppresidenti. — Generalsuperdente Richter taggad irr par mahzitaju pee Peterburgas Jesus-balnizas,

zitreis wintsch Dohbeles Latweeschu draudsei, Kurfemne bijis par mahzitaju.

— Keisariska gohdiba pawehlejufe, lai wiffōs pulkōs preeksch mahzischanas eeksch lassischanas un rakstischanas no walsts lahdes us katru saldatu ismaksā 10 kap. un lai tannis ihpaschi eezeltās mahzibas kommandas wehl ihpaschi preeksch grabmatu pirkischanas us katru mahzekli ismaksā 50 kap.

G. B.

No **Dohbeles**. Tanni 10. Aprili pee mums schinni gaddā bija pirmajs bahrgajs laiks. Salkasmuischas draudse, frohna Zehlabamuischas Luttartu mahju rihjās sibbine eespehtris un ta ehla ar ugguni nogahja. Tanni 12. Aprili preeksch pusdeenas Dohbeles draudse. Wirksamuischas Kweeschu mahjās istaba ar ugguni nogahjufe. No ka uggungrehts zehlees, nan dsirdehts. Tanni 21. Aprili no pascha rihla Dohbeles masajs Bekkeru frohgus arri ar ugguni nogahja. Schihdi, kas steddese bij cebraufufchi, gan pee ta uggungrehta bij wainigi bijufchi, neprahitigi ar schweles skallineem dschwodami. Zittam no teem eedfih-wotajeem, kam manta bij augfchā, wifs palizzis ugguni.

G. B. B.

No **Reisch'mallas**, Kurfemmes walfara puffē. Wis-fur tik weenu un to paschu dseesmu dsird dseebam, prohli: Al tauw dahrgu, knappu gaddu! — Kā dschwibu iswilk-fim, libds Deews jaunu maifili ruddeni dohs! — Un arri irr dahrgi laiki, kahdus es wehl ne-esmu peeredsejis, kur Reischu pilfchitindōs maksā par puhru labbu rubsu 5 rubli, par meeschu puhru 4 rubli, par ausu puhru 2, par rah-zinu puhru libds 2 rubli, un par zehklas siraueem, kas labbi dihgst, 6 rubli. — Tauw negantigu leelu tirgu! Ta weeniga leeta, kas Reischōs wehl lehta, irr seens. Behrkoht labbu seenu par 1 rubli birkawā. — Tanni 17. Merzā walfarā, Skohdes pilfchitina, ugguns isprukka un kahdam pahrtiklufcham Schihdu kaufmannim klehti un stakus nodedsinaja. Dasch simts effoht nam-neekam flahde gahjis.

No **Kurfemmes**. Gr. pagastā kahda kalpa seewina ar dwihneem fatinnahs, un — rau! kahds brihnum! — weens behrns weenā mehnesi un ohtrs ohtrā meh-nesi dsimmufchi. Lassitajs eesaulfsees: Kā tas warr buht? Nebuhs wis teefa! — Bet es saktu: Buhs gan teefa; — bet rau! nu tewihm tahs sawadahs mihklas atflehgu doh-fchu. Tas bija tā: Pirmajs behrns peedsumma 31. Ja-nuāri schogadd pulkstens 9ōs walfarā un ohtrs 1. Fe-bruāri, pulkstens 7ōs rihā — 10 standu starpā weens pehz ohtra peedsumma; bet katrs sawā mehnesi! — Netti tā kas gan noteek.

Kreewusemmē un Pohkōs wehrn' 1867. gaddā effoht bijufchi 458 sirgu tirgi 240 weefās. Tannis 458ōs tirgōs kohpā 182,000 sirgi effoht pahrdohiti. Schee tirgi buhs, kā pratifi lassitajs, tik tee leelec ween, bet Behrles, Grobines un Skohdes 2c. tirgeleem — warr buht minneti.

Peterburgas pilfchitā taggad dschwwojohht sawahds dakteris, kas nule sawu ekkamēni nolizzis, prohli: See-wischkis, jauna freilene Sufflowa wahrdā no 24 gaddeem.

kas Wahzjemmê daktera ammatâ studeereju'e, un nu, kâ ihstê dakteris, ihpafchi feewischtus ahrstehs. Pee mums to wehl swescha leeta.

No **Peterburgas** stahsta, kreewu walstskanzlera un ministera leelkunga Gorischakowa dehlê apnemshoht leelkunga Stourdza meitu, un puhrâ dabbuschoht lihdsi 40 milj. rublus. O fur baggats puhrs ka puhrs!

Berlinê, Bruhschu galwas pilsehtâ, pehrn' gaddu 3500 fîrgus galkâ flaktejuschi. Galka effoht wehrschâ galkai lihdsiga un fimekkiga. Schinni dahrgâ tulkshâ laika arri pee mums gandrihi waijadjetu fîrga galku eefahht ehst! Nebba arri fîrga galka flittala par zittu lohpu galku, un sinnamis fîrdînsch irr kas tibrakajs lohpinsh pasaulê. Kalabbad mehs wiina galku newarram bel reebshanas ehst, kad mehs zubtas lohpa galku, kas mehflus ehd un par futrainem wobriahs, pirktus laisidami ehdam? Wijs nahf us paraschanu. Selam wainigus un flibbus fîrgus Eschiggana un Schibda rohlâs dohdam, lai tee mihtohs pawezzigohs fîrdînus kâ bendes mohza, lai labbahf galkâ launjam un — tohs apehdam.)

No **Kolbergas** pilsehtina, Wahzjemmê, raksta scho brihnischfigu notiffkumu. Tanni 24. Merza uppmallê pee sudmallu wahreem dauds sehni spehlejahs kohpâ. Weens sehns, pascha mahzitaja dehlens, pahrgalwis buhdams, uslahpj us juntu, kas pabri par sudmallu uhdena ritteni taifihstê un tawu nedeenu! — wezzajs dehfu junts luhst un sehns eekriht patlabban greefîn greefojuschâ uhdens ritteni; zaur to, ka tanni weetâ, fur sehns uskritta, ritte-nim trushka pabri dehlites, zaur to kas zauri uskritta ritteni un no rittena aikal par to paschu zaurumu tappa uhdeni eefweests. Daudis, kas pee sudmallam atraddahs un to brihnischfigu krichanu redsejuschi, steidsahs flihkosham sehnam walihgâ un riktigi to dshwu wehl isglabba. Sehns gan pehz flims fagullejis, bet effoht dshwotajs. Zau preeksch ihja laika schis pats sehns fluhshâs eekrittis; bet — arri wessels un spirgts atzehlees. — No Deews grihb glabht, kas paleef glabhts un fargahst.

Egiptes wihze-kehniusch pehrn' Parisê weeseht braukdams, Franschu keisarenei atweddis weenu kohku par dahwanu, appakfa ka ehnas, kâ wezzi laudis stahsta. Jesus mahte Marija us Egipia ar Jesus behminu behgdama, effoht aldussejufees. Tad nu schis kohks buhtu wairahf ne kâ 1800 gaddus wezo! (?)

Parisê pehrn' us leetu israhdischanu atweddufchi arri melnus dimantus, kas negantigi tumfâ mirdsejuschi un starp balteem likti, dikti kohfchi israhdijschees.

Kensbergas meefneeki (flakteri) tanni 1601. gaddâ, kas buhtu preeksch 267 gaddeem, us aifgaweni taifija leelu deffu, kas 1005 ohlektes bijufi garra un 900 mahzinas fwehrusi. Scho negantigu millu deffu bahschoht effoht notehreti 81 schahweni schkiaki un 19 mahzinas pippari. Kad deffa bija gattawa, tad ta ihpachôs ispuschlotôs rattôs gohdam zaur pilsehtu, rummetes pubshoht, tappa westa un laudis fashrehja kâ skudras to skattitees. Bek-

feri to redsejuschi, aikal sawu stahsti gribbeja rahdih un 8 baltmaises zepupfchi, kas peezas ohlektes garras un katrâ puspoehda millu jabrubkati, un arri zaur pilsehtu tapat kâ flakteri gahjuschi gawiledami, lihdsi pehdigi meefneeki lihdsi ar bekkereem, tabs 8 baltmaises peekshidami un allutina kannas tuffshodami, satizzigi to deffu apehduschchi. Dee bij gan wezzi deffu laiki. Taggad gan geldem Bruhschôs, fur arri bads nabaga laudis speesch, tabdas deffas un maifes preeksch trushkuma zestejeem fagahdaht. Bet tabdu leetu deffu zepjoht, zil tur newajadseja leelas pannas un krahnis! ?

Wiputtê, 14. Aprili. Mums Kristus tizzigeem scho-gadd' ta 31. Merza deena gan bija weena angsta peezas deena, jo ta bija Kristus augshanzelschanahs deena, prohti leeldeena. Bet ihpafchi mums Wiputtneekeem ta arri bija weena lohti behdiga deena, jo tanni deenâ pee mums dauds fredis dshki tappa fatreektas, un dauds ruhktas affaras ritteja pah dauds waigeem. Tanni deenâ no schejenes us weenu labbaku dshwofchanu tappa aissauktê no mums Wiputtneekeem prohjam zeenihts un mihlehts instanz-fikthehs — (wirapilsteefas fikthehs) — **Woldemar Nicolai Dilling**, kas, jau wairahf neddeas us flimmibaes gultu gullejis, tanni minnetâ deenâ pulstien 10s pehz pusdeenas, sawas azjis aisdarrija us muhschiba. Schis lungs bija peedshwojis 59 gaddus, no teem winfch 37 gaddus pee Wiputttes wirapilsteefas uffizzigi bij nodeenejis Tanni 4. Aprili winfch no saweem 10 behrneem, no lohti apbehdinatas atraitnes un no dauds drangeem un pesihstameem us mahzitaja kappeem tikka aishwaddihts! Lai duff lihdsi augshanzelschanohs!

Scho mehnefi eefahkohht, Wiputttes pilz-magasihnes flihts tappa uslaufta un labba teesa rudsu isgrabhta. Blehschi durwis nau warrejuschi uslauft, tad irr isnehmufchi lohgu un tabs dshelles restes islanjuschi. Zil ihsten irr isgrabhts, to no tahda pulka labbibas wehl newarr neka sinnaht, un kurrâ nakti, to arri nesinn, tadehl ka ta flehts stahw labbi attahku no muishas. Sageem gan pehdas teef dshitas, bet lihdsi schim wehl nau laimejees tohs panahft. Lai nu joprohjam wairahf nesagu, tad pagafis iknaktis fuhsta 2 fargus. Tanni nakti no 7. us 8. Aprili Wiputttes Waddures muishas rija uslaufta, un 7 maifi ar pustshritahm aulahm pilni isuemti. Blehdis tulihn aifweddis pee Wiputttes wehjasudmalka pahrhoht. Sudmallis tulihn pasinnis, kas tas par tahdu wutnihu irr, lizzis to fatweht un buhrkenê smukki eelikt.

G. Trautmann.

Wihlajs lassitajs.

luhdsams nesatleez scho lappian nelassijis; bet eewehro, kas schê stahstihis.

Bija gruhst, gruhst behdu laiks. Muddeni nelas us druwahm nobija pa-audsis, un tadeht tuffshums wiffas mallâs speeda un maifite palikka ar katru neddelu jo dahrgaka. Dauds pahrtikluschee un baggatee, un arri zitti majturrige, zits zittu pahrspehdami peepildija sawu peeklah-

) Kâ kuzram patihf! — Wannî nehahdseet us fîrga maifiti! G. W.

jumu, to křistiga mihlestiba vagehr, un publejahs faru nabaga brablu behdas fluffinacht, arri waldischana zenfahs, zil warredama, lauschu behdas remdeht; bet jauna pfauschana srehl bij tabla un trubkums fpeeda il no deenas waitahf.

Dann laika dshwoja kahda leela pilsehta kahds lungs, to mehdsa nosant par „sawadneeku“), tadeht ka winsch jaunas mohdes mas zeenija, jehschu winsch ar sawu kuplu rohzi buhtu warrejis dshwoht us to wislabbako. Zitti tee pilsehtneeki, kas isliklaks par swebteem, winnu nosauza par netizzigu, tadeht ka winnu masahf redseja basniza, ne ka eeksch behdu buhdinam, fur winsch nabadsneem nepeludams padohmu, apmeerinaschanu un palihgu sneedja. Shpaschi schinni grubta trubkumu laika winna schehlastibas prahtam bij ihstajs darhs. Winsch zehla konzertes un lumedijas, liffa gramatas druckahf, un to nandu, to par to eenehma — wiffu teem baddazeetejeem dahwinaja. Arween us jaunu winsch usnehmahs sawus turrigus zeeminus apstaigahf un nelikkahs atbeedetees, kad tee winnu ar schabhu prahtu jagaidija, jeb pret winnu aisleedsahs. Winsch gan sinnaja, ka daudseem apniht, kad teem par daudf us fallu nahf. Winsch tadeht arwidsan gahdaja, ka awises tappa isfluddinachts schis trubkums, to nabadsini zeeta; un tur-rigee tappa usainati palihdseht. Dascha lihdszetibas affara noritteja pahf lassitaja waigeem, un alkaf peenahza baggatas dahwanas. Bet trubkums auga arween leelumä. Muhfu ka nosaukis sawadneeks alkaf no weena baggata wihra darwihm gahja wee zitta, dahwanas luhgdams preeksch baddazeetejeem; tomehr gandrighi wiffur winsch par atbildu dabjuja dsirdeht, ka newarroht wairs neka lihdsseht; wai-jagohf par farwejeem gahdohf — u. t. j. pr. „Bet mehse tatschu sawus tuwafa brachus newarram kaut badda nahwe mirt!“ ka issauza schis schehligajs lungs ar behdigu balsi. Beemekleete raustija plezgus, fazzidami: „Mehs ne-essam trihs, tschetras reijas ween, bet mehse essam desmit reisahm dewusch; nu mehse wairahf newarram doht, — lai Deews teem baddazeetejeem irr schehlig!“ Galwu krattidams schehlsirdigajs lungs aigahja. — Dhtra deena schahda fluddinaschana awises bij lassama: „Kahdam pulzinam flunstes mihlotaju muhfu pilsehta isdeweers, ne ween to leelako danzotaju, to leelako dseedataju, bet arri tohs leelatohs flaweera spehletajus Giropä sa-ainahf us sawas flunstes irahdischanu muhfu pilsehta teateri. Kates atsiht, ka leelaki flunstes preeki muhfu zeenijameem pilsehtneekem nekad nau rahditi. Kad nu schahdu minnetu flunstneeku saweschana un atnahlschana — ka prohtams — leelu nandu makfajufe, tad pa wisseem teateri tschetri-fahretiga makfa nolikka.“

Senn laikeem neweena fluddinaschana-ar tahdahm plat-tahm azzim, ihpaschi no mahziteem laudim, nebij lasita ka schi. Ka beesi mehdi notift: pullojajs deewegan, ka tahda tuffschä laika tahdu nandu meefas prahtu patil-schanai usgahsch — un tomehr steidsahs pa galwu, pa fallu biketes pirkt, ka lai warr eet schis isfluddinatas

) Wahzi nosauz sawadas mohdes zilwetu „Sonderling.“ Es sfo wahdu „Sonderling“ laiwiski nosauz: „Sawadneeks.“

flunstes redseht un flausitees. 24 stundu starwä wiffas biketes bij pahrohtas, un stad wehlgits no zitta pirka un pahrfohlja, lai til dabbutu teateri eekluht.

Pehz trihs deenahm atnahza ka gaidita deena. Wiffa baggatiba, wiffes gresnuns un flausitums, kas galwas pilsehta bij usectams saweenojahs jaula teateri. Krobnu lukturu iwetschu gaischumä sibbeja un mirdseja selta eh-des un gredseni ar dimanta afmineem, dahrgas wehles un sibda drehbes, ar kam augsti lungi bija puschloju-schees. Tahds gresnuns schinni nammä parahdijahs, kahds nekad nebiya redsams. Bet peepefchi palikka num-schahks un tumfchahks: — krobna lukturu vazehlahs aug-schä un lampas noslibka semmē. Repatibkams fluffums applahja wiffu nammu, un toani weeta, fur musikanti mehdi teateri sehdeht, parahdijahs tschetri wihri ar basu-nehm un dubta weenu meldinu no dseefam gramatas — it ka swebtku deenä basniza. Bet schi basuhues flanna atflanneja, ka pastara deenas basuhues, un tas preeksch-karramajs aurs vazehlahs un flattitaju azzim parahdijahs laila weeta us ne-augligeem kalneem, un fur zellmalli gulleja — badda nahwe nomirris behrns.

Un no tumfcha fakta uszellsch leenam, ka kahds gare-muhfu sawadneeka garrajs augums — un us to behrnu rahdidams, winsch fakka: „Das notizzis muhfu tehwu-semmē preeksch mas deenahm, — muhfu tehwischlä, kas tiffumä, tschalliba un schehlsirdiba neweena pasaules walfu nestahw palkal. Schis behdige notikkums jums ne-buhs buht par pahmeschanu; jo juhs schinni laika tuh-stofcheem affaras effohf noschahweusch, un tuhstofcheem isalkuschu pabarrosusch; bet par azzinaschanu tam preeksch jums buhs buht, ka leelakas peemelleschanas, to Deews mums preefuhf, wiswairahf schehlastiba i ne-buhs apniht un mittetees — un kaut winna buhtu deews-sinn zil beesi uspraffita.“

„Ka lai badda nahwe muhfu tehwisemmē neweens wairs nenomirft, us to juhs paschi effat peepalihdsesusch; jo schis deenas eenemta nauda irr wairahf, ne ka jeb kad par teateri us reis eenaklufe — es ar saweem palih-geem to makfu liffu sadahrsinacht; schis deenas eenahlschana irr leelaka, ne ka wiffa seemä preeksch behdigeem tappa falassihf. Ar scho nandu tad nu tohs nahkschus mehneschus muhfu laudis pret badda warrehs usfargahf. Deews palihdsehs tahlafi!“

„Bet no schi gaddijuma juhs redsat, ka lehti leelos leetas warr isdarriht, kad tiffai no tee-fas gribb.“

„Wiffada wihse es juhfu sirdis biju flubbinajis; zil spehdams es gahdajis. Tomehr trubka, ka trubka — un palihga waijadiseja wairahf, ne ka jebkad. Dabbuju dsir-deht to sinu, ka schis behrns zellmalli badda nahwe mir-ris. Schehlums aigrahba mannu sirdi, ka trampis, un es usnehmohs darriht, kas wehl nau notizzis, gerredams, ka Deews zilweta sirdis lohzihs us schehlastibu. Tad nu juhs schodeen nedabbusit ne leelako dseedataju, nedi lee-lako danzotaju nedi flaweeru spehletajus redseht seh dsir-deht; bet schis badda nahwe mirris behrns runnahs us

jums spehziggi it kà Deewa balfè — wairahl, ne kà jeb kahds zilwek's jums warretu ceteilt. Uydohmajet: weens kreflihrs no wiffas tabs baggatibas, kas schè redsama, buhtu scho behrnu no nahwes pasargajis; wiasch nebuhtu bree-migà nahwè nonibzjis, bet preezigs smaiditu, kà jubfu masee smaidih's, kad juhs mahjäs pahrnahkufchi, tohs aplampfit."

"Ar to leelu noundu jau rihtu pat labbiba un rahzini tiks fapirkti un tulih't isdalliti, lai bads mittejahs. Seb-baki nodohschu awif's pah'r wiffu rehkinumu. Bet ja kahds sawu eemalfatu noundu gribbetu atpakkal, ta' es winnam to atdohschu."

Munnatajs nobeidsa sawu runnu. Us kahdu brihdi apluffa wiffi tonni kauschu pilnà namma, ka ne dwa'schas wilkschanu nedfirdeja. Tad sahla palehni tichulsteht — un dribs fazehlahs pateizibas usgawile'shana, kà jubzäs krahlschana tam teizamam gohdawibram, kas tahdu schel-lastibas darbu bij isgudrojis. Nweena teäteri klauftaji ne-aigabja ar til aigrahbtu firdi, zil schè; bet arri ne-weena teäteri tahds skats nehja rahdih's, kà schè. Arri pat lehtdabbigaj's aigabja tahdà juschanà, it kà no Deewa namma — un dasch, kas pirmahl bij nodohmajis us fahrschu spehli jeb us trakteeri dohte's, atgahdajahs ta badda nahwè mirruscha behrna, un to par grehku turreja, kah-ruma preekeem padohtees; wiasch nojuhtija ohtrà rihtà sawu atleekofchu graffi tam sawadnee'kam, un dasch nam-matehws, kad mahjà pahrnahkufscham behrni preezigi pretti lehza, atgahdajahs ta baddà nomirruscha behrna un fa-wus mibln's klastaki peespeeda pee firds un gabja, affaras no azzihm isflanzijees, pee skapja un peera'stija til un til naudas preeksch teem baddazeetejeem. Un dascha mahte, mahjäs pahrnahkufe, atzerrejahs ta fastippufcha behrna zeffmalli un fluhp'stija sawu sibdamo ar karstu mahtes miblestibu. Tad winna to nolikka sawà schuhpuli, gabja pee lahdes un isnehma no ta naudas nuzzianu, ko winna bij krahjuse preeksch zittas leetas. Ohtrà rihtà tas nuz-zinsch aigabja pee sawadnee'ka.

Zaur scho miblestibas dsir'steli, ko schis teizam's zilwe-zibas draugs zaur scho sawu weenu leelu darbu tuhksfofchu zilweku firdis eemettis un aisdedsinajis, isdewahs tohs baddazeetejus til ilgi ismittinaht, lihds Deews aikal no jauna laukus un tihrumus swehtija ar pilnahm bree-dofschahm wahrpahm.

Scheligla firds speh'j leelas leetas isdarriht.

Ne welti scho stahstu usnemdams es tew, lassitaj's mih-tajs luhdsu, ka lai nepamett scho rakstu nelaffijis. Tag-gad wehl luhdsu, klausees wehl kahdus wahrdus no mannas puffes.

Tahds truhkums un bads, fur kahds badda nahwè no-mirft, kà schè aprakstih's, — lai nu gan wehl muhfu Kurie'mmè un Widsemmè nau un lai Deews jo turpmal' no ta pasarga, bet Pinnu un Jggounu semmè un Tau-roggu*) Ewangel'skas Luttera basnigas aprinki — kà dsir-

*) No turrenes arri dabbujahm tubg'schanas grabmatu us palihdsibu, tur effoht 12 tuhksfofchu dwehfeles, prohti Taurroggu draudf's Leifsch's.

dams — gan Deewam schel' kà effoht. Tu nopuht, mih-tajs lassitaj's, — tu noschello no wiffas firds tohs nelai-migoh's. Bet ar to nau gan: tew jahalihds. Warrbuht tu us to atteiz: „Es jau esmu dewis, lai nu Deews gahda par teem behdigeem! taggad jau irr pawaffara!“ Bet kad nu muhfu sawadnee'ks, no ka nupat stahstiju, arri tapat buhtu dohmajis, tad jau daschlahs tapat kà tas behrns buhtu baddà nonibzjis. Turpretti schis Samariteris ne-mittejahs gahdaht par teem, kas peh'z maifes waimanaja — un reds! kà Deews winnu darbu swehtija. Schel-liga zilweka firds paspeh'j leelas leetas isdar-riht. Tas ihpafchi wiffem teem derr par eewehroschanu, kam Deews to garru un spehku dewis, us saweem tuwakeem kahdu swarrigu wahrdu derrigà weeta un laikà runnaht, dahwanas falafsiht un isdallih't. Bet ne ween teem geld eewehroht scho lihdsibu, kas — tà falloht — lohjeklu gal-was, turpretti arri wiffem teem tas ja-eewehro, kas pa-schi tee lohjekli. Tu, brahl' jeb mahfa, fakli: „Es ne-spehju neko doht.“ — Laikam tew taisniba; tew rubulis pascham truhkst; bet kapekis tew irr, — doht to preeksch baddazeetejeem; pa graudam warr peebert pubru, jeb tu zittaj's: tew waijad'sigi 50 rub. jeb wairahl, bet weens rubulis tew irr, un waj tas tew bijis waj nehijis, — uppure to us schelastibas altari preeksch baddazeesdameem brah'teem; tas Kungs tew to warr atswehtih't!

Bet nu nahksim pee teem, kam schinni sliktà gaddà tomehr nau slikt's gads; tsklakt peesklaitami ne ween tee, kam nauda us intresschm gull, bet arri deenestneeki un gab-jeji, kam nau slikt's gads. Jums, mih'tee, irr skuttul's pildih's un galds aplah'ts — lai saimneek's jeb kungs nemm, fur nemdams; juhs warrat gan sawu artawu ar preeku uppureht, lai arri buhtu kahdi jauni sabbaki jeb kahdas jaunus kurpes peezeeschomas. Weidsoht juhs nau-dineeki, kas par saweem simteem rubuteem til zittòs gad-dòs, kà schogadd', sawas 4 jeb 5, jeb 6 prozentes dabbu-jat, nekrhajat wairs taggad, fur zitti baddà twihkst, ne-krhajat wis tabs prozentes, sawu kaptali wairodami pee teem simteem jeb tuhksfofschem; bet atdohdat tabs jel scho ween u gaddu behdigeem isalkufschem, un preezajatees, kà tas Kungs juhs isredsejis, ar labdarri'schanu few mantas krahtes debbesis, sinnat: kam dauds ustizzeht's, no ta tas Kungs dauds prassih's!

Tahdà wih'sè, kad stipraj's ar to wahju, kad wiffi sa-weenosfees us palihdsibu, tad warr leelas leetas isdarriht un dauds affaras noschahweht. Us to lai Deews palihds! Kas taggad baddazeetejeem palihdsch's sehklas gahdaht, tas us to buhs palihdsch's, ka nahksfchà gaddà bads ne-atnah't atpakkal jo grubt's. Chr. Sch—g.

Zuffums un Jurris.

Bij 14. Aprilis sch. g.! Zuffums un Jurris — ta-peh'z ka nehij schi tirgus-deena, fur tee labpraht tirgù sawu firdi weens pret ohtru mehds iskrattih't, tapat kà Jahnis un Jannis, bet swehtdeena — nogahja peh'z pusdeenas

us Jalgamas ugguns-dsehseju tohru; jo awises bij te pa-
fluddinajufchas leelu ugguns-dsehseju munstereschanu (ge-
neral-maneweri). Nebij arri ilgi, tad sabrauzu ugguns-
dsehseji ar fawahm sprizzehm un daschadeem ribkeem. Te
nu Zuffums un Jurris no wiffas duhschas nehmas treekt.

Zuffums: Waj ta' schee nerras, pohstini un kehmi
ugguni dsehshs? Ja Deewa rikhte kahdureis aisaemm, ta'
degg, un ja nedegg ta' nedegg; to es labbi sinnu! Kur
malkas sabgers un tschiggans dshwo, tur nekad nedegg.
Sadshwojahm ilgu laiku pa Swirlauku un gullejahm tur
itnalks waffar' schuhni salmos, pihpedami pehz firde-
lustes, — un waj wels rahwa?! — neka!

Jurris: Klausees brahl! Lawas dohmas irr tit
greifas, zil daschureis pahpleshita eglee-pagale; ka tad tu
warri dohmaht, ka tad ugguni nedsehshs. Kad gruntigi
ismunstereti dsehseji tahdu uhdens blakki ar sprizzehm ab-
trumä gahsch wirfä?! Ka tu ar saweem beedreem schuhni
pa salmeem pihpedams ktru nalk' effi wahrtjees, tas irr
nelescha daib; ka nedegga, ta irr Deewa schelastiba
un ta nou nekahda peerahdschana, ka tur nedeggeht, kur
malkas sabgers un tschiggans ar ugguni ne-apdohmigi
wahltajahs.

Zuffums: Nu labbi, labbi! lai mahzabs dsehst.
lai! — tomehr ka tahdi nerras neka newarr isdarriht kad
degg, to redsejahm preeksch pahrs gaddeem Zuffumä.

Jurris: Antin', kur stabbulite?! Effi jel prahligs.
Tur nebj toreis ne ugguns-dsehshanas rikhu ne ugguns-
dsehseju beedribas. No dauds puffedm sprutka ugguns
us reis wakkä: kamehr weenä weeta dsehsh, jau ohtra at-
kal degg; tad nu gan nau brihnums, ka tahda reifa ug-
guns-dsehseji neka newarr isdarriht. Daschureis arri pee-
leef b. deewigi zilweft ugguni no dauds puffedm. Kad tu
nu tad ugguns-dsehsejus gahni un nerro, ka tee neka ne-
warr darriht, tad tas irr tikpat, ka kad weens ohtram
tihshi kaku nogreestu un tu tad subdetohs, ka dakters
newarr atkal kaku peelit un nokantu par dshwu padar-
riht. Man tew japeeminn, ka Zuffumneeki, kas pa-
preeksch warrbuht tapat dohmaja ka tu, taggad tohti
tschakli pee ugguns-dsehseju beedribas eerikteschanas; tai
beedribai, to tee nu affinnufchi par jo wajadfigu, irr par
kommandantu barons Zireks.

Zuffums: Nu ja, ja! Lai sprizze, lai sprizze! lai
nu buhtu sprizzes, bet kalabb' tad teem dsehsejeem weeni
ratti pilli ar tahdeem neekeem, ka: sabgeem, zirweem,
treppehm un deessin ar kahdeem krahmeem?

Jurris: Tu mulki, to leetu ne-iprohti; schihä
leetas wiffas tohti wajadfigas pee dsehshanas, ta' par
prohwi tee kannpeju-audekla uhdens-spanni, ar kam tohti
weegli uhdeni 30—40 pehdu tahlu warr sweest.

Zuffums: Bet tahdi neka spanneft tohti dahrgi!

Jurris: Tohti dahrgi nu gan nau, jehschu dahrgafi
par uhdens-spanneem (tee makja 80 kap. gabbalä), tad
tomehr us ohtru pufsi tee atkal irr lehti — tapehz ka gab-
deem isturra; scho audekla spannu leelakajs labbums irr

weegliums, un ka tee waffar' ne-iskalst ka lohka-spanni.
Labbi buhtu, ka ne til ween te pilsehta, bet arri us lau-
keem no fainneekem, kas dahrgas sprizzes nespehj pirkt,
kahdi audekla-spanni tapu turreti. Zir trahpijees, ka
daschureis us laukeem nelaimes brihdi preeksch dsehshanas
newarreja ne pahrs prastu lohka spannu sadabbuht.

(Us preekschu beigums.)

—10.

D r u s s a s.

Wardes irr siwis. Franzija, kur wardes tikpat
labbi ehd ka siwis, no augstas waldschinas teesas pa-
wehle irr istaista, ka nu wardes pee siwihm tohpoht pee-
skairitas, un nu arri wairs neweens patä privat dihts
nedribst sweijoht wardes.

Guäno giftigs preeksch affinihm. Wezam skolo-
tajam klotenē pee Zireks, kas laban ka sawus 50 gaddu
ammatawefikus bija noiwinejis, malku skaldohst ska-
barga rohkä edubrahä. Winnam drihi pehz ka bischli ar
Guäno kaut ko darroht, no ta pascha tonni wahti eeipee-
dahs un affinis jagisteja ta, ka pehz trim deenahm winsch
nemirra.

Wisjannafahs sinuas.

No Parises, 28. Aprili (10. Mai). Keisars ar kei-
sareni no Orleans schodeen pahrnahfushi atrakkat Parise.

No Dresdenes, 28. Aprili (10. Mai). Tas zitreisi-
gajs kurtists no Hoffenes, no Pragas nahdams schurp
atnahzis un gastubli Bellevue nehmees kohrteli.

No Baden-Badenes, 29. Aprili (11. Mai). Bruh-
schu krohnamantineeks isgahjuschu nakti schurpu atbrauzis.

No Parises, 1. (13.) Mai. Awises raksta, ka ta
runna, ka keisars Orleans turrejis, wiffem tohti patik-
kufe un pee firds kehrupees. Keisars zaur to laudis gribb
peedabbuht pee meera.

No Londones, 1. (13.) Mai. Weens damfluggis
no Plimuth aibrauzis us Aleksandriju, kas tur eewaino-
tohs un tohs zitreisigohs, no Magdalas krepostä ispesti-
tohs wangineekus panems us fugga.

No Londones, 2. (14.) Mai. Ribdschinnigajs See-
mek-Amerikas waltstu subtitajs, Adams, wakkat no keh-
ninenes atfweizinajees un tulihn aifreisojis us mahjahm.
Kehninenes reisofschana us Balmoral taggad politikas lab-
bad nolikta us to 19. Mai.

No Madrites, 2. (14.) Mai. Spanija irr man-
nama leela kauschu kussteschanahs. Baidahs, ka it ihfä
lailä ne-isekshs dumpis; dauds laudis jau no semmes
isgahjuschu ahra.

—n.

Latw. awischu apgahdatajs: **Gottward Bierhuff.**

Sluddinafchanas.

Preekfch baddazeetejeem.

Tohs 264 rubl. 30 kop., ffart. Nr. 18, es attal Kurjemmes muifchneetu beedribai efmu eemakfajis preekfch aiffuhtifchamiteem baddazeetejeem. Pehz ta attal pee man eemakfaja: Jelgawas Latweefchu pilfhehta dr. zaur sawu mahzitaju 1 r., Kalnamuifchas un Penkules dr. zaur sawu mahzitaju 11 r. 70 k., no Wilku-meeffo (Egipfen) zaur mahz. 4 r., — ta ta attal pawiffam eenakufchi 16 r. 70 kop. Janifchewski.

Trejfcha rehkenuma-nolifchana.

(Skar. Law. Nr. 13 un 16.)

Pee Kurjemmes Ritterschaftes komitejas preekfch teem truhfumu zeefdameeem no 11. Aprila f. g. lihds 1. Mai irer eemakfari. Attikafhs tanni 11. April 1715 rub. 77 kop.; zaur baroneffi v. Korff no weenas teatera fpebleschanas 275 r.; no leelmahes G. v. d. N. 5 r.; no Puffeneetu draudfes zaur Rowall mahz. 35 r.; no Greesjes dr. zaur Hofenberger mahz. 30 r.; no Aifputtes Bahzu un Latw. dr. zaur Wiefberg mahz. 55 r.; Bahrtawas dr. zaur Braiche mahz. 22 r.; no Sezzes dr. zaur Wagner mahz. 15 r.; no Aifputtes aprinka zaur kreismarfchallu v. Bagge 166 r.; no Dfchuhfftes-Jelawas dr. zaur Wilfert mahz. 64 r.; no Latweefchu draugu beedribas Jelgawa wehl 385 r. 45 k.; no Bahrbeles dr. zaur pagafsta waldficham 74 r.; no Grentfchu muifchas kirfpehles zaur kirfp.

befollmedhtigti 73 r.; no Sahtes dr. zaur prahwestu Bilterling 120 r.; Gwahles dr. zaur Urban mahz. 204 r.; no Salwes dr. zaur Fuchs mahz. 29 r.; no Stendes un Spahres dr. zaur Tiling mahz. 45 r.; no Aifputtes aprinka zaur kreismarfchallu v. Bagge wehl 112 r.; no Zehlabstattes Bahzu dr. zaur v. Afcheberg kungu 34 r.; no Seffawas dr. zaur Krüger mahz. 41 r.; no Latweefchu draugu beedribas wehl 264 r. 50 k.; no Grentfchu un Snifferes dr. zaur Burch mahz. 117 r. 32 k. (fary teem 80 rubli no Mubrumuifchas dr.); no Salkasmuifchas dr. zaur Burch mahz. 32 r. 85 k.; no Irbu, Gibfes un Domesnees dr. zaur Bernewig mahz. 28 r.; kophä 3942 r. 89 k. — No fchibe funmas no 3942 r. 89 k. tanni laika no 11. Aprila lihds 1. Mai irer ifdohri tappufchi: Preekfch teem truhfumu zeefdameeem Jggaunu fomme wehl 350 r. 75 k.; Aifputte 150 r.; Salde 75 r.; Skohde 100 r.; Subbati wehl 100 r.; Gribwe 200 r.; wiffa walfti 68 r.; Tauroggenē 30 r.; Finlantē 30 r.; Luffumä 200 r.; Jelgawa 335 r.; Bauffä 200 r.; Jaunjelgawa 200 r.; Kuldiga 250 r.; Grobbinē 150 r.; Kandawa 100 r.; Sabillē 100 r.; Finlantē wehl 61 r. 70 k.; Tauroggenē wehl 20 r.; wiffa walfti wehl 17 r.; war wafes-afekturanzē un t. j. pr. 14 r. 55 k.; kophä 2752 r., wehl atleef 1190 r. 89 k., bilance 3942 r. 89 k.

Ritterschaftes ftratefes baron v. Dieven.

No Salkasmuifchas pagafsta teefas zaur fcho fluddinafchanu funams teef darrihts, ta tanni 13. un 14. Mai f. g. tanni Salkasmuifchas mafannuifcha **Deggumuifchā** firgi, aitas, ratti un wiffadas zittas wirtfchafytes un fennlohybtas leetas wairahfobhtitajeem ubtrawē tiks pahrdohiti.

Salkasmuifchā, tanni 29. April 1868. (Nr. 56.) Preekfchfehds.: A. Friedemann. (S. W.) Pag. teef. fcrihw.: A. Grün.

No Wehtrasmuifchas pagafsta waldfichanas teef funams darrihts, ta Wehtrasmuifchas pagafsta weena **nefruhfchu ifpirtfchanahs beedriba** irer ewirteta, un tadehl kas pee ta pagafsta fewi gribbetu peerakfitees, to pagafsta fpreedumu un lahda wihfē katrs teef eerakfitees, fateru deenu pee pagafsta waldfibas frohna Wezs-Platonē teefas nanmā warr dabbut redjeht. 3

Wezs-Platonē, tanni 15. April 1868.

Pagafsta wezzalajs: J. Weiland.

No Spirgus pagafsta teefas teef ufaizinati wiffi tee, kam lahds taifnas parradu praffifchanas buhtu pee tahs mantas ta lihdsfchinniga **Spirgus Kalna** un **Leifas-Skrihwere** mahju fainneeka **Fris Kradsē**, ta arri pee tahs mantas ta lihdsfchinniga **Spirgus-Kaltiau** mahju fainneeka **Janna Drappa**, par kurreu abbeju fainneeku mantibu parrada deht konturē irer nofpreesta, wifwehlakt lihds **6. Juni f. g.** pee fchihis teefas peerteiftees, jo wehlahf neweeenu parradapraffitaju fchē wairis neklausihis. 1

Spirgū, tanni 6. April 1868.

Preekfchfehds.: ††† Ferd. Sihwardt.

Pag. teef. fcrihw.: Dannus.

Wiffas fortes tuifchas **allus** un **ruma butteles** lehti pahrdohd Jelgawā, Kattofu eelā, falkajā bahdē Nr. 16.

J. S. Jacobfohn.

Zaur fcho fluddinafchanu es ufaizinaju wiffus sawus parradu dewejus, kas no manim sawu maudu gribbetu apraifibt, ta waj pafchi, waj zaur rakfiteem lihds **10 Juni f. g.** tai premeldahs pee **H. Krufe** mahzitaja (pee kalweefchu bafnizas ferecelā) un pee fllteera **K. Erdmann** fanga (fkrifmer-eelā). Abbi fchee kungi irer ufnchmuifchees zil fpehdani ar manneem parradu dewejeem iflihdfinatees un parradu ifmuifchafchanas deht ar teem aprumatees. Turklahht darru funamu, ta es **pehz fchihis deenas datuma** us manna wahra trahmus parradus — un lai tohs jehfas buhtu fchahjis — ne-ifmuifchafchu. 2

Jelgawā, tanni 19. April 1868.

A. Wachsmuth,

gimnazika ffohlmeifteris.

Wiffi tee, no ka mamam aifmuifcham laulatam draugam, Salkasmuifchas mahzitarjam **Oswald Robert Klaffohnam** irer praffifchanas un tee, kam buhtu no wina wateefigas praffifchanas, zaur fcho tohy ufainnati, lai pee Kurjemmes kredita-beedribas faffeera kunga **H. W. Pöhlau** lihds **1. Juni 1868** peemeldahs, tapehz ka es winau efmu iflubgufi, manna laulata drauga parradu praffifchanas mannā weeta faneent un warbuti lahdu parradu maffafchanu deht to wajadrigu leezibu fagahdabt, lai tahs warretu tapt ifmuifchafatas. 1

Salkasmuifchas mahzitaja muifchā.

Katharina Klaffohn,

dfm. von Drobniki.

Zaur fcheem rakfiteem darru funamu, ta es **Jelgawā** apmettees par **dakteri**. Mans kohrtels leelajā eelā, zitrel' falka Stolzera, taggad Günthera kunga nanmā, appafchā pa kreifu rohfu.

N. Grüner. 3

Preekfch mahldereem.

Wiffas mahldern **pehrwēs**, **kopal-laktu**, **terpentini** un **labekā firiufi**, ta wiffas fortes **piindseles** pahrdohd war lehratu firgu Jelgawā, leelajā eelā Nr. 5 **Friedrich Künfner**.

Tanni nakfi no 27. u 28. April f. g. tam Salkasmuifchas fainneekam **Kauftu Bafham** no stalla iffagis danifch firas ar baltu bleffi peere un gar labbu aigi apfahret balta fribwina, 7 gaddus wezs, 50 rubl. wehrets. Kas flaidru fannu dohs Salkasmuifchas pagafsta waldfichanai, dabubhs labbu pafezibas mafku.

Ta leela

iftabas-leetu (mefel) magafihne

no

Peter Rosenberg un beedra,

leelas kehniņa un kaffacelas fuhri. Nr. 2.

par lehtu mafku peedahwa teem, tam wajadrigas wiffadas bruhfejamas istabas-leetas, tā: **fofas**, **frehfli**, **galdi**, **fkapji**, **funodes**, **fpeegeli**, **gultas** un wehl dafchas zittas leetas. Katrs pirzejs ittun ufizizigi tiks apdeenehts. 8

Drauga un Beedra

trefchu gadda gahjumu no Jurgeem 1868 lihds Jurgeem 1869 warr apfelleht **Jelgawā** pee **Schablowsky**. Kattofu eelā Nr. 9. Kas sawu effemplaru neddeku no neddelas pats nonemtu, tam par gaddu 1 rubl. 50 kop. jamakfa; bet kam par pafsi japeefubta, tas malfabs 2 rubl. f.

Druktahts pee J. W. Steffenhagen un dehta.

(Tē klahht peeliffums: **Bafnizā** un **ffohlas funas**.)

No jenfures atwehlehts. Jelgawā, 6. Mai 1868. Nr. 50.

Basnizas un skohlās sinas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Nahditajs: Sinas. Beedu batfs. Nuhjenes Ewangeliska Luttera basniza un draudse.

Sinas.

No Nihgas, tanni 16. Aprili. Isgahjuschā nedelā weens nelaimigs notikkums daudseem no muhsu pilfehtha eedschwotajeem leelas firdsfahpes darrijis. Domas basnizas wezzakajs mahzitajs, Wilhelm Hillner, tanni 10. Aprili pulksten 6ds wakkara no fawa namma isgahjis un wairs nau mahja pahrnahjis. Pee Daugawas krafta stary flubschabm un stary tahs weetas, kur dampfknaggi peelaischahs nosudduscha mehteli, zeppuri un loetuschirmi atradduschi, (schirmē sudraba plabtitē nosudduscha wahrs bija eegreests) un tadeht gan buhtu jadohma, ka winsch Daugawas wilnds fawu nahwi atraddis. To lihki welti irr meklejuschi un tadeht ka winsch wehl nau atrasts, truhft wiffa peerahdischana kahdā wihse un zaur ko schi nelaimē notikkusi. Peerahdams irr, ka nosudduschajs preeksch fawas pehdigas iseeschanas jau eefwehtischanas-runnu bija farakstijis, ko 13. Aprili gribbeja turrecht un dseefmu, kas turklahst bija dseedama, arri jau bija usdewis un us fawu rakstamu galdu atstahjis. Behz ta winsch pulksten 7ds wakkara leelā smilshu eelā weenu dahmu apmeklejis un no winnas waffaras dshwolli, juhmallā Alfarzeemā ihrejis, kur winsch jau daschu waffaru ar fawu familiju mehdsā kawetees. Tur wehl fohlijees obru deen' atnahkt pee weena flimma kunga. Ap pulksten 8. winnu redsejuschi Daugawas mallā pee pils zerejam, kur winsch daudstrel' weens patš jeb arri lohpa ar weenu no faweem dehleem brihwstundās mehdsā wohsumā atpubhtees. Swehdeenā tanni 14. Aprili Domas basnizā bija falassijusees pee truhwes deewakalposchanas leela draudse. Ko schi fawā firdi jutta, to ohtes Domas basnizas mahzitajs Jentsch wahrsdōs isteiza un draudse newarreja norimtees raudahst, tā ka mahzitajam draudse bija jaluhds, lai tal fawas firdsuschanas fawaldohst, zittadi newarroht spreddiki tabtaku teikt.

Wilhelm Hillner kursemmē Angermintē dšimmis, Lehrpatā studeereja no 1831. lihds 1834. gaddam. Papreekschu winsch bija par mahzitaju Popes un Kindes draudse, tad atnahza us Nihgu pee Zahna basnizas par wezzako mahzitaju, un beidscht winsch bija wezzakajs mahzitajs pee Domas basnizas. Winsch arri wehl bija peesehdetajs pee Luttera Ewangeliska general-konfistoriuma Peterburgā. Bij weena skaidra un palemniga dwehfele; draudses lohzecki winnu arween' gauschi mihleja; bij jo mihligs, lehns un pazeetigs pret wisseem! — Kahdā wihse schis tizzigajs un skaidrajs wihrs gallu atraddis, to warrbuht tif Deewa preekschā weentreif' dabbusim sinnaht! Man tif irr

brihnumē, ka to lihki wehl neware atrast; talabb' pawiffam newarr sinnaht, ka un kas tur ihsti notizzis! —

—n—

Behz jaunakahm sinnahtm par wiffu plattu pafauli dshwojoht 1300 millj. zilweki. Gewehro:

I. Kristiti: 337 milljoni; — prohti: Ciropā: 262 millj. zilweki; Ašijā: 11 millj. zilw.; Amerikā 57 millj. zilw.; Afrikā: 3 lihds 4 millj. zilw.; Australijā 2 millj. zilw. No scheem irr: 1) Keemeeru Kattoli: 170 millj. zilw.; 2) Greeku Kattoli: 76 millj. zilw.; prohti: Kreew'semmē 60 millj. zilw.; Turzijā 8—9 millj. zilw.; Austrijā 6¹/₄ millj. zilw.; Greeku semmē 1 millj. zilw.; 3) Ewangeliski:*) 89 millj. zilw., prohti: Ciropā 62 millj. zilw.; Amerikā 25 millj. zilw.

II. Zuhdu effoht par wiffu pafauli 7 millj.; prohti: Kreew'semmē 1,220,000; Austrijā 863,000; Pruhshōs 284,000 un pahreja Wahzsemmē 192,000.

III. Muāmedaneeschu tizzigu effoht pawiffam 160 millj., prohti: Afrikā 100 millj., Ašijā 56 millj., Turzijā 6 millj. un Kreew'semmē ¹/₂ millj. zilweki.

IV. Zittu Paganu (bes Muāmedaneescheem) wehl 800 millj., no kam 600 millj. elkudeewu kalpi, ko par Buddhistem un Brahmistem nofauz, tad: 200 millj. Fetischisti.

No schihm sinnahtm spreedi lassitajs patš, ka to paganu jo leels tas wairums. Tadeht dohdi ir tu labprahst fawu graffi preeksch paganu atgreeschanas jeb „missiones.“ Un — tadeht gan jaluhds mums tas Kungs wiffa ta pka u j a m a : Subti, al! fubti plawejus Tawā tihrumā! Blaujama wehl daudj, bet mas to plahweju!!!

G. F. S.

No Kalnazeema. Gohds Deewam, kas irr uswahrejis! Da tumšiba tohp pahrspehta un suhd, ta gaisma fahl aust arri stary mums. Preeksch ne-ilgeem gaddeem gan neweens neds to zerreja, neds to dohmaja, ka arri stary mums Latweescheem tahdu preezigu dseedataju buhtu, kas dshhtohs un zenstohs tā taggad, gohds Deewam, mallu mallās dšudam, fawu slawas uppuri Deewam atnest ar flannu un jauku dseedaschānu us wairahf balsihm!? Tee-scham warram teikt: ka arri schinni leetā gaisma aust, jo dseedaschānas jaukumi un swehtiba zellahs fahjās.

Tā arri tahda gaisma un tahdi flawejami un teizami brahli un mahfas Kalnazeema draudsitē irr atradduschees; jo arri schinni minnetā weetā jaunekti un jaunekles irr pulzejuschees. un beedrojuschees, fawu Deewa namma

*) Laikam rakstitajs schē arri peeskaitijis flahst tahs sektes, waj tahs atkritušohs, kas no Ewangeliskas basnizas schizrahš abra. Bihbelt pehz paschu gudribas pahrgrohdami; tee ihrafschi buhtu jastaita. G. W.

mahjolti puschloht ar jauku un patihkamu lohres dseedaschanu. Lai Deems dohd, ka ne-apnikkufchi un nepeekuffufchi sawu Deewam patihkamu pulzefchanohs ustizzigi kohptu, nei aukli, nei remdeni kluhtu; bet karsta un dedfiga garrâ, kahdâ taggad sawu publeschanohs jau ussahkufchi, arri dsihtohs weenumehr to kohpt us preekschu. Gan tee krogus wasanki dseedaschanas beedroschanohs sohbo un issmeij, teikdami: „Kahds labbums jums par to, kas jums no tahs dseedaschanas atlezi un kas arri tur kreetni isnahks? — tikkai ka rikli paspehlebs!“ Teefcham tahdi wehletohs labbahk, kad lihds ar winneem krogû beedrotohs; bet krogus plihfeschanas zilwekam neness nekahdu swehtibu neds auglus, tikkai truhzibu un wahrgschanu, baddu un pohstu. Tadeht juhs jauni brakti, zee-nijeet dseedaschanu, ta jums swehtibu nessih; turraht augsta gohdâ dseedaschanas beedroschanohs, dsenneetes us swehtahm un jaukahn dseefmahm, tad juhs swehtus un jaukus preekus krahseet un baudiseet. Lai juhs pulzefchanahs swehta deenâ labbahk buhtu juhsu floblas nammôs dseedaschanas mahzibâ un ne krogus weetâ.

Ghr. Seewaldt.

Behdu bals,

nelaitim Salkasmuischas draudses mahzitajam

Robert Klafsch,

passatfaukta no J. Kronberg.

Klauf! kas tur agrâ rihâ swanna? —
No augsta tohrna nahl ta skanna,
No Salkasmuischas basnizas,
Kas mirris? To neweens nemanna,
Ne prahtâ nahk, ka draudses ganna
Tas dsihwes gals tik driht jau klahk.

Tam, — kas preeksch ihja laika teija:
Gohds Deewam dohts! un draudst sweiza
Lai mihlu meeru wehledams, —
Tam nahwes engelîs usfauza:
Jau dsihwohts gan! un iswest trauza
To no schihg grehku pasaules.

Al klauf! — kas ta par behdu sinnu:
Ne warru nahwe israu winnu
No sawu mihlo pulzina.
Tas, kas preeksch pahri stundahm smehja,
Nu pahsteigts no ta nahwes wehja
Gull dillâ meegâ eemidsees.

Al klauf! kas tas par behdu brihdi,
Kur taklak' nau par weenu sprihdi
Ta nahwe no tahs dsihwibas!
Ne laulahs draugs, ne behni janda,
Ka nahwe sawas hultas schauda
Zaur fird' tam wissumihlakam.

Ap winna gultas stahw un waida
Tee peederrige un wehl gaida
To wahr': „ar Deemu mihlakee!“
Bet mitte tam no nahwes warras
Aistaita wairs ne-ardarras;
Par welti wissa brehkschana.

Ta kunga rohfa grubti frita
Uf draudst un to smaggi fita,
Amendama fo mihleja.
Tas draugs un dwehku gans wairs newa,
Kas padohmu un mahzib' dewa
Skweenam draudses lohzeelim.

Mehs tizzam, ka nefas notizzis,
Ka ween tik tas, fo Deems nolizzis!
Lai noteek, Tehws, irr scheit Taws prahts!
Mehs appakch Tawas stiprahs rohkas,
Preeksch ka ta semm' un debbes lohkas,
Arr' gribbam labpraht semnotees.

Mehs tizzam, ka ar winnu fauli
No jauna falkohs tawi fauli,
Un mehse tew' atal redseem! —
Scheit Deewa wahra fehlu sehji,
Turklahk wehl dafchu aff'ru lehji;
Bet tur tohs auglus redseem! —

Pehz grubta publika nu duffi
Geksch wehka kappâ ittin kluffi!
Tu scheitan deewagan strahdajis,
Gan nahwe scheitan muhs isschihbra,
Zaur to mums ruhktas aff'ras birra,
Bet mihlestiba nejuddih!

„Ar Deemu!“ lai nu tawi ruhdi
It weegli duff, tu mums nesuhdi,
Geksch firdihm tu mums dsihwoft.
Tu atfneedis to ihst'o laimi:
Deems peektaitijs pee sawu faimi
Tew' lihds ar wisseem tizzigeem! —

Ruhjenes Ewangeliska Ruttera basniza un draudse.

1.

Ar Rihgas pastes stempelî no 8. Februâra 1868 man atnahza grahamata, kur tâ rakstihst: „Bagahjuscha gaddâ es Latweeschu awises lassiju kahdas Kursemmes basnizas trihsimts gadda-stahstus, kas stahstija wissus tohs laikus un notikkumus, kas notikkufchi tanni draudse, kamehr ta basniza buhweta. To lassohk man — Juhsu zittureisejam draudses-lohzeelim — preeksch garra-azzihm stahjabs Ruhjenes leela jauka labbi apkohpta basniza, kas effohk lihds 600 gaddus wezza, kâ es wehl kâ druzzin atminnohs, ka juhs reis spreddiki falkohk peeminnejahk. Tad nu gan sinnams, ka winna dauds labbas un taunas deenas redsejusi wiffâ tanni laikâ, kamehr draudses widdû stahwejusi.“

„Tahdi stahsti un notikkumi man un arri dauds zitteem patihk lassihk wairahk ne kâ no sweeschahm semmehm. Tadeht es jums pasemmigi luhdsu: tahdus stahstus farakstihk no Ruhjenes basnizas un zeenigam Latweeschu awischu apgabdatajam peesuhtht. Tee buhtu par leelu preeku wiffai Ruhjenes draudsei un wisseem awischu lassitajeem, bet jo wairahk par preeku teem, kas Ruhjenes jauku basnizu atstahjuschi un aigahjuschi us zittahm draudschem, kur tahdas basnizas nau atradduschî.“

Scheem wahrdeem rakstijaj wehl kahdus gohda un teifschanas wahrdu peelizsis, ar ko wiensch mannim sawu mihlestibu parahda un ka es pee wiina labba peeminnâ stahwu un tad wiensch beids ar teem wahrdeem: lai es ne-nemmoht par launu, ka wiensch man sawu wahrdu nau rakstijis, jo ne-effoht zeenigs, to darriht. Par launu es wiinam to nenemmu, bet schehl tas mannim irr, jo es nomannu pee la, ka wiina mihlestiba pret man nau pilniga. Jo rakstijis stahw: pilniga mihlestiba bihjaschanu isdenn, bet wiina mihlestiba to bihjaschanu wehl nau isdennusi, ka es wiina prahtu nedarrichoht, ja dabbuschoht sinnaht wiina wahrdu. Tahda bihjaschana tomehr irr welti. Jo wiensch mannim dohd labbu padohmu, un labb padohme irr paklausams, lai to dohd, kas dohdams.

158 gaddus Widsemme appasch Kreemu waldischanas. Gohds Deewam ar pateifschanu, gohds aridsan un pateifschana Kreemu walts waldischana: no schi laika Widsemmei irr meers. Bet preefch ta, eefsch teem 500 gaddem. kamehr Kristus tizziba Widsemme bija zehlusee, Widsemmecki gandriht weenumehr nemeerigus laikus bija peedsibwojuschi un Widsemme warbuht wairahl zilweku affinis irr aprihjust, ne ka dauds zittas semmes. Tahdes breeinigos kara- un affinis-laikos mas buhs isdeweess, no ikkotas basnizas un draudses sewischki fo usrakstih, tapehz es ar' no saweem basnizas un draudses preefchajeem notikumeem mas esmu dabbusis sinnaht, jebchu gan buhtu gribbejis wairahl sinnaht un dauds pehz ta esmu meklejis. Bet arri to masumu, fo es sinnu, labpraht dohmu lauka zerredams un wehledams, ka tee, kas dsittaki laiku-sinnataji irr, sawa laika tohs Ruhjenes stahstus, fo tee sinn, wehl peelis klah.

Burchard von Hornhusen Widsemmes brunnu-leekungu waldineeks (Herrmeisters) Ruhjenes wezzu pilli, no ka wehl druppi atrohnam, 1263 irr usbuhweis. Wezzeem, stipreem brunnu-leekungem bija tas eeraddums, fur sewim pilli ustaisija, tur arri Deewam dsihwolli, prohti basnizu ustaisiht. Tapehz gan warr dohmaht, ka Ruhjenes basniza tanni pasch gadda grunteta, fur Ruhjenes wezza pils dibbinata. Wezza wiina irr, to muhri paschi apleezina un junte, kas diwilahrtigs ta ka no piem jaunta ohts isaug. Ta taggad mas wairas buhwe. Schi mohde irr wezza. Basniza eesahluma irr bijusi welweta. Tahs wehwe irr faktitufchas. Bet tanni weeta basniza irr buhweta augstala un tik augsta, ka nelaika Preefulmaifchas buhwmeisters Sahrum, kas Zehsu jauno tohri irr buhweis un Ruhjenes basnizas muhri libdsinajis, mannim fazzija, ka 4 pehdas augstala effoht, ne ka Zehsu pilsehta basniza. Tapehz warr buht, ka eefsch wiffas Widsemmes tiklai Mihgas Behtera- un Dohmes-basnizas buhs augstakas par Ruhjenes basnizu. Ka mehs nesinnam skaidri fazziht to gaddu, kad muhsu basniza irr ustaisita, ta arri nesinnam fazziht to meisteri, kas Ruhjenes basnizu irr ustaisijis, nedl arri warram fazziht, zil strahdneeku pee tahs irr strahdajuschki un zil weffumu

akmenu, grontes un fallu preefch buhwefchanas atwesti un zil wiffa ta basniza makfajusi. To weenu ween warr dohmaht, ka tas pats meisteris, kas Ruhjenes basnizu irr buhweis, arri muhsu mihli laimiau Burtneeka basnizu buhs buhweis. Jo abbas gandriht tahdas paschas pehz isskattas ar to starpibu, ka Burtneeka basniza irr masaka un semmaka. Tahdas jaukas basnizas kahdas muhsu tehwi buhwejuschi, mehs, tee behri, libds schim ne-effam prattuschki buhweht. Bet kas Mihgas jaunu Gertrud-basnizu usskatta, tas atsihs, ka behneem atkal tehwi basnizas buhwefchanas ammat irr rohla. Kattoki mums jauku basnizu irr ustaisijuschki. Par to lai wiineem pateizam. Bet par to winneem newarram pateikt, ka wiini muhsu basnizu slikti kobpuschi. Zehsu biklapa weetneeks Teknon pahraudsija 1613 Widsemmes basnizas un draudses. Ruhjene bija ta 28ta un pahraudsitaji atradda, ka basniza pawiffam bija pohstita un ka basnizas muhri ween wehl stahweja, bet junti abbi bija faktitufschki. Bet ta warr buht nau wiinu waina bijusi. To warr buht karsch bija pohstijis. Bet schi Kattoku waina, ka pa wiffu to laiku, kamehr tee par Widsemmei irr waldijuschki, tiklai no diweem Kattoku mahzitajeem ween sinn, kas pee Ruhjenes draudses bijuschki. Un arri schee abbi dauds nau teizami. Jo weens no scheem Konrad Sihmonis 1499 sawu draudsi atstahjis par santi eet pee Dahnu kehina, un tas ohts Kristian Bomhomwer no Mohmas pahwesta tikka stellehts, tapat, ka warbuht ap topaschu laiku Tezels eefsch Salschu semmes to darrija, Ruhjenescheem par naudu grehlupeedohschanu pahdoht, par sihmi, ka schis gans wairaf sawu awju peenu, wilnu, ahdu un gaku irr mihlejis, ne ka paschas tahs awis. Tizziba nahf zaur Deewa wahrdu fluddinaschana. Bet kahda tizziba tur warr buht, tur nekahdi Deewa wahdi un fur nekahda Deewa wahrdu fluddinaschana! Tanni pahraudsifchanas-protokoll no 1613. gadda arri irr lassams, ka zeeniga atraitne von Hensel Ruhjenes basnizai fudraba bikkeri bija fohlijusi doht, kad tai atkal preefteris buhschoht buht. Un schis zeenigas atraitnes fohlischanas ruffchas nau bijufchas. Ruhjenes basnizai wehl taggad irr weze bikkeris, kas no fudraba tairihts un eefschpuffe apselihts, no Kattoku laikem un laikam gan tas pats, fo wiina fohlijusi un pehz dewusi. Schis bikkeris wehl schodeen mums irr glabbajams un mehs ar scho paschu bikkeri sawu draudsi wehl libds schodeen meelojam. To-mehr wahdi un gadda skaitlis tam bikkerim nau eerakstiti un tadeht to it skaidri newarr sinnaht, waj tas ihsti tas pats irr. No schis leelmahtes arri muhsu Enselmuifcha tapat sawu wahrdu buhs dabbusi, ka muhsu Dihkermuifcha no leekunga Dicker, Lohdesmuifcha no leekunga Lohde un Plahtermuifcha no leekunga Plater, kas tur sawas muifchas irr dsihwojuschi un kam wahrdu wehl muhsu laika- un basnizas-grahmatas warr atrast. Wehl wehra leekams no wezzam laiku grahmatam, ka nelaika Windawas mahzitajs Koerber, kas leels wezzu Widsemmes laiku sinnatajis bijis, man bija usdewis, prohti ka wiffa Ruhjen-Dernejas muifcha effoht tiklusi ardohta par dsimts

muischu Ruhnjenes basnizai Kattolu laifös, tapehz ka pehz teem breefmigeem kerra goddeem neweens wairs nau sinnajis, lam ihsti ta Ruhnjen-Ternejas muischa peederrejusi. Pehz' kahds leelstungs ar wahrdu Peter von Tornei effoht nahjis un peerahdijis, ka Ternejas muischa winna mahtes tehnam peederrejusi, un tad winsch to gan effoht dabbusjis no Pohlu kehnina Sigismunda ta ohtra, kas toreil 1598. gadda par Widsemmi walbija, bet kehninsch tanni weeta Ribgas „Portorio“, — tas laikam buhs Ribgas ohstam un pilsehtam, — pawehlejis Ruhnjenes basnizai igaddus 300 Pohla guldenus makscht. Stahw arri rakstihis basnizas pahraudschanas gramata no 1613. gadda, ka Ruhnjenes leelkungi tapat ka semneeki par Zehsu dohm-kungu Sterbellius fuhdsejuschi, ka winsch tohs 300 guldenus no Ribgas Portorio dabbusjis preefsch Ruhnjenes basnizas wajadstahm un basnizai nau dewis; bet kommissija leegusi, ka tas ne-effoht teef. Krauklis krauklim azzis ne-isknabhs un laikam wissa ta kommissija, bis-laps un tee zitti ar to Sterbelliu to laupijumu buhs dalljuschi. Rabbi gan buhtu, kad Widsemmes laika sinna-neeki mums warretu fazzihit, ka tas ar scheem 300 guldenem irr. Til tabt zil meh's atminnam, muhsu basnizai schi nauda nau maksata.

Tas notikka Pohlu laifös. Pehz ta nahza Sweedru laiki Widsemmei. Sweedru kehnini bija stipri kerra-kungi un Wahsemme, Pohlu semme un pehzgalla arri-dsan ar Kreeweem dauds karroja. Kas grihb dauds karroht, tam arri dauds naudas wajaga, un kad pascheem wairs naudas nebija, tad sawus leelkungs fabza aplaupiht, prohti ja mas ko dabbusja sinnaht, ka krohnis pagahjuschos gaddos kahdam leelkungan par ustizigas kalposchanas maksu kahdu muischu bija schinkojis, ta to ar taifnibas remeschkeem sinna ja pee few dabbusht, un zaur tahdu nefainibu pehz kahdeem laikeem diwi treschdallas no Widsemmes leelkungan muischam un wehl wairak' kitta kehninam rohtas un wisleelaka daska no leelkungan palikka par nabageem. Ta Sweedru kehnini arri-dsan leelkungan par spihiti dauds Widsemmes pillis likka sakrist. Arri-dsan Ruhnjenes pils tapehz ween pohsta gahjusi, ka Sweedru to astahjuschi ne-aplohtu. Turpretti Sweedru kehnini irr bijuschi mahzitaju un lauschu draugi un aistahwetaji. Dauds basnizas eeksch Widsemmes winni irr ustajuschi un mahzitaja muischas. Sweedru kehninsch Karolus XI. 1689 Bihbeli Latweeschu waloda likka drukkcht, kas winnam leelu naudu maksaja, un Sweedru kehnini arri pawehleja Widsemneekem waltuscha gramatas doht. Bet waldineekem wajag taifneem buht pret wisseem saweem appalschneekem, ne ween pret mahzitajeem un semneekem, bet arri pret lungeem, un tapehz ka Sweedru kehnini Widsemmes lungeem pahleeku dauds pahri darrija, arri tee labbi darbi, ko winni saweem zitteem appalschneekem padarrija, labbi ne-afde-

wahs, un Sweedru kehnineem drih' atkal sawa waldischana par Widsemmi bija japamett. Wissi laika rakstijati Ewangelistas Lutteru mahzitajeem Widsemme Sweedru laifös dohd to leezibu, ka kreetni sawu darbu strahdajuschi un meklejuschi dwehfeles pee Jesu west. Bet seemelarsch wissus winnu labbus darbus aprihjis un to gaischumu, ko bija eedesfnajuschi, atkal gandrihi idlesfa. Ruhnjenes Luttera mahzitaji preefsch Sweedru laikeem irr bijuschi diwi: Bicke un Pleh, un Sweedru laifös peezi: Kleinschmidt, Bergmann mans tehnu tehns peekta auguma, Mertens, Feige un prahwasts Schnee. Laudis stahsta, ka Kreemu kerra-laudis scho zeenigu prahwastu no altara kerra-laika israhwuschi abra un pee teem preeschu-lohkeem, kas wehl ne tahl no basnizas stahw, no-kahruschi. Bet meh's to netizsam tapehz, ka par to nefahdas gramatas leeziba nau dohta. Bet teefa, ka Schnee prahwasts 1704 mirris un Buchmann no Laudones 1711 tanni 10. Juni Ruhnjen par mahzitaju nahjis, ta ka ta draudse papreefsch 7 gaddus bes mahzitaja bijusi.

Mums wehl irr basnizas gramata no Sweedru laikeem. Ta irr 185 gaddus wezza. Feige mahzitajs tohs kuhmus no 1693—1699 us 16 lappahm tur irr eerakstijis. Schinni pascha gramata Buchmann mahzitajs pats raksta un apleczina ta: Winsch no nelaika Schnee prahwasta brahla atraitnes Ribga aissehgeletu lahdi ar diwi atflehgahm effoht dabbusjis, un kad diweju leezineeku preefscha to seegeli no tahs kastes ardarrijs, tad tur eekschä 55 dahberus un 42 guldenus atradduschi, kas basnizai peederrejuschi. Ar scho kastiti waj nu Schnee prahwasts pats waj winna atraitne kerra laika us Ribgu buhs behguschi, kastiti no eenaidneekem glahbdami. Schi kaste ar diwahm atflehgahm wehl basnizai irr rohta. Arri kahdus papihrus kastite atradduschi, bet tapehz ka bes wissas wehrets bijuschi, tohs fadefsnajuschi. Buchmanns sawa Sweedru basnizas gramata rakstijis, kahdu winsch basniza un mahzitaja muischu atraddis:

- 1) Basnizas tohrnim gals (spizze) effoht bijis no-krittis.
- 2) Basnizas jumis flikti kohpts un tapehz greesti dauds weetas sapuuschis.
- 3) Lohgi par leelaku daku pohstiti un isstiti.
- 4) Kohri ween dehtu grihda, bet wissa zitta basniza mahlu kulz, kas lohti nelihdens, tapehz ka mehrea laika mirronus basniza gauschi fekli aprakfuschi.
- 5) Ehreles pohstias un no wissahm ehrelehm flap-pis ween atlizzis.
- 6) Relahdi basnizas dekti. Basnizas pulksteni un luktusi — ta schlesteris isfazzijis — semme eerakti, bet tur, to neweens nau atminnejis.

(Us preefschu beigums.)

Latw. awischi apghadatajs: Gotthard Bierhoff.

No zensures atwehlehts. Feigawä, 2. Mat 1868. Nr. 49.

Druckstas pee J. W. Steffenbagen un dehta.